

prima instanță: Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău
Judecătorul: V. Chisilița
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: A. Panov, M. Anton, N. Simciuc

Î N C H E I E R E

22 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând admisibilitatea recursului declarat de Igor Mocan și Iuri Cvilencov,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Igor Mocan și Iuri Cvilencov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, privind constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 mai 2017, prin care s-a respins apelul declarat de Igor Mocan și Iuri Cvilencov, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 18 noiembrie 2016,

c o n s t a t ă :

La 22 august 2017, Igor Mocan și Iuri Cvilencov au depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, privind constatarea încălcării dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantii Igor Mocan și Iuri Cvilencov au indicat că, la 29 iulie 2016, au depus o plângere penală la Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, cu privire la faptul că Procuratura Generală nu a întreprins acțiunile necesare pentru înregistrarea sesizării lor în Registrul nr. 2 referitor la informațiile ce țin de infracțiunile și incidentele Procuraturii Generale. Totuși, Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău nu a examinat cererea acestora până la 8 august 2016, care era termenul limită de 10 zile reglementat la art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală.

Astfel, în opinia acestora, termenul rezonabil de judecare a plângerilor respective corespunde cu dispozițiile legale prevăzute în Codul de procedură penală. Mai mult, aceștia au invocat jurisprudența Curții Europene, conform căreia rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de criteriile stabilite în practica sa, în special, complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei pentru reclamant. Condițiile date au fost ignorate de către Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău.

Din aceste motive, reclamantii au considerat că cererea acestora nu a fost judecată în termen rezonabil, fiindu-le încălcat dreptul garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și Libertăților fundamentale. Totodată, au sugerat că instanța de judecată nu a ținut cont de prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

În consecință, Igor Mocan a subliniat că i-a fost cauza un stres emoțional, care a condus la amplificarea fluxului de boli cronice, diabet zaharat, ceea ce se manifestă prin senzație de slăbiciune, oboseală și fatigabilitate, o deteriorare a vederii sau cazuri frecvente de amețeli și crampe mușchii gambei.

Reclamantii Igor Mocan și Iuri Cvilencov au solicitat constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei și repararea, din bugetul de stat, a prejudiciului moral evaluat la 50 000 unități convenționale pentru fiecare (f. d. 4, *pe verso*).

Pe parcursul examinării cauzei, pârâtul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a depus o referință în întâmpinarea cererii de chemare în judecată, prin care a cerut respingerea acțiunii ca nefondată și lipsită de temei (f. d. 38 - 41).

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 18 noiembrie 2016, s-a respins acțiunea (f. d. 63, 66 – 70).

Împotriva acestui act de dispoziție, Igor Mocan și Iuri Cvilencov au declarat apel în termenul legal. Cu toate acestea, Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a formulat referință.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 25 mai 2017, a respins apelul declarat de Igor Mocan și Iuri Cvilencov, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 18 noiembrie 2016 (f. d. 107 – 112).

La adoptarea soluției, instanța de apel a constatat situația de fapt prezentată de Igor Mocan și Iuri Cvilencov în cererea de chemare în judecată. În plus, Colegiul judiciar al instanței de apel a reținut că prima instanța a apreciat corect că plângerea penală împotriva acțiunilor ilegale ale Procuraturii a fost examinată de Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău din 29 iulie 2016 până la 6 septembrie 2016. Astfel, termenul judecării cauzei a fost de o lună și 8 zile (f. d. 110).

Rezonabilitatea duratei procedurii judiciare a fost analizată prin prisma criteriilor stabilite în jurisprudența Curții Europene, în special, complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și miza cauzei pentru reclamant. Prin urmare, instanța de apel a determinat că depășirea termenului de examinare a unei plângeri prevăzut la articolul 313 alin. (4) din Codul de procedură penală nu poate fi echivalat cu încălcarea dreptului la judecarea cauzei într-un termen rezonabil (f. d. 114).

Într-un final, Colegiul civil al Curții de apel a conchis că pretenția apelanților cu privire la repararea prejudiciului moral nu a întrunit condițiile prevăzute de art. 5 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Pentru a pronunța această decizie, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 1 alin. (1), (2), art. 2 alin. (1) și (2) și art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești. La fel, s-a făcut referire la cauzele CtEDO relevante speței, cum ar fi *Josan v. Moldova* (parag. 18), *Mazepa v. Moldova* (parag. 42) și *Holomiov v. Moldova* (parag. 137).

La 4 iulie 2017, Curtea de Apel Chișinău le-a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 25 mai 2017 (f. d. 113).

La 24 iulie 2017, Igor Mocan și Iuri Cvilencov au declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iulie 2017, solicitând casarea acesteia și a hotărârii primei instanței din 18 noiembrie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, Igor Mocan și Iuri Cvilencov a afirmat că procedura de distribuție aleatorie a cererii de apel s-a efectuat cu încălcarea articolului 6¹ din Legea privind organizarea judecătorească, articolului 168 din Codul de procedură civilă, punctelor 42, 43, 59 – 64 din hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/4 din 4 februarie 2014 și punctelor 1 – 6 din Extrasul din 27 aprilie 2016 cu privire la modificarea Regulamentului privind modul de distribuție aleatorie a dosarelor pentru examinare în instanțele judecătorești, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 110/5 din 5 februarie 2013.

Astfel, recurenții au explicat că dosarul civil a parvenit inițial la Curtea de Apel Chișinău la 13 decembrie 2016, iar ulterior la 29 decembrie 2016, însă a fost înregistrat și repartizat la 10 ianuarie 2017, fiind nerespectat termenul de 24 de ore.

Igor Mocan și Iuri Cvilencov au sugerat că completul de judecată, format din judecătorii A. Panov, M. Anton, N. Simciuc, a fost constituit ilegal, atât timp cât, la 21 iulie 2017, lipsea dispoziția președintelui în acest sens pe pagina web a Curții de Apel Chișinău.

În aceeași ordine de idei, recurenții au invocat că cererea lor, în ordine de apel, a fost examinată cu încălcarea art. 4 alin. (4) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, deoarece dosarul civil a fost înregistrat la Curtea de Apel Chișinău la 13 decembrie 2016, iar decizia a fost pronunțată, peste mai mult de 3 luni, la 25 mai 2017. Totodată, aceștia au susținut că nu au fost înștiințați despre locul, data și ora ședinței de judecată, iar decizia instanței de apel din 25 mai 2017 nu le-a fost comunicată în conformitate cu articolului 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

La 10 august 2017, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs Ministerului Justiției al Republicii Moldova, informându-l că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f. d. 129).

Până la data examinării cauzei, intimatul Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Examinând admisibilitatea recursului, conform art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Igor Mocan și Iuri Cvilencov este inadmisibilă, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

Materialele cauzei dovedesc faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă, cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de a depune recurs.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma normei de drept enunțate și având în vedere data pronunțării deciziei (25 mai 2017) și declarării recursului (24 iulie 2017), instanța de recurs constată că cererea, supusă examinării, a fost depusă de Igor Mocan și Iuri Cvilencov în interiorul termenului de 2 luni.

Luând în considerare circumstanțele prezentate, instanța conchide că cererea de recurs nu poate fi respinsă ca inadmisibilă în baza temeiurilor prevăzute de art. 433 lit. b), c), d) din Codul de procedură civilă.

În continuare, audiind raportul verbal al judecătorului-raportor cu privire la încadrarea temeiurilor invocate în recurs în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4)

din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului de inadmisibilitate prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Temeiurile declarării recursului sunt enumerate exhaustiv în alineatele (2), (3) și (4) ale acestui articol.

Rațiunea acestor dispoziții legale fundamentează ideea potrivit căreia judecarea recursului exercitat conform Secțiunii II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În aceste condiții, trebuie observat caracterul extraordinar al aceste căi de atac, la care se poate recurge doar în cazurile excepționale enunțate de dispozițiile art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din acest punct de vedere, completul Colegiului își propune să verifice esența și temeiurile recursului, dar și argumentele privind caracterul nelegal al deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate și prin prisma drepturilor garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO).

Instanța subliniază că în materie civilă Convenția nu garantează un drept de recurs, dar că o eventuală procedură de examinare a admisibilității acestuia face incident articolul 6 (a se vedea, *inter alia*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Akaki Tchaghiashvili v. Georgia*, 2 septembrie 2014, parag. 34).

În plus, un stat care dispune de astfel de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de art. 6 alin. (1), în special de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi audiat. (a se vedea, *de exemplu*, *Erfar – Avef v. Grecia*, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; *Lebedinschi v. Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere.

În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen v. Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64).

În același timp, în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a precizat că interpretarea normelor de procedură reprezintă o chestiune de drept intern și ține, în principiu, de competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (*a se vedea*, de exemplu, *Kukkonen v. Finlanda (nr. 2)*, ibidem, parag. 25; *Vučković și alții v. Serbia (excepții preliminare)*, 25 martie 2014, parag. 80; *Miessen v. Belgia*, ibidem, para. 70).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În același context, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și buneii-administrații a justiției (*a se vedea*, *mutatis mutandis*, *Beniamin Nersesyan v. Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Erfar – Avef*, ibidem, parag. 41, *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, parag. 67; *Trevisanato v. Italia*, 16 decembrie 2016, parag. 36 - 37).

În speță, instanța observă că, în susținerea poziției sale, recurenții Igor Mocan și Iuri Cvilencov au invocat art. 432 alin. (1), (3) lit. a) și alin. (4) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, de art. 432 alin. (1) și 437 alin. (1), lit. f) din Codul de procedură civilă.

Completul judiciar notează că-i revine obligația de a verifica dacă argumentele recurenților, rezumate mai sus, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibil cererea acestuia, inclusiv dacă normele de drept invocate în favoarea punctelor sale de vedere sunt incidente la soluționarea fondului cauzei.

În acest sens, instanța de judecată amintește că, la pronunțarea deciziei din 25 mai 2017, instanța de apel s-a călăuzit de articolele 1 alin. (1), (2), art. 2 alin. (1) și (2) și art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

La fel, s-a făcut referire la cauzele CtEDO relevante speței, cum ar fi Josan v. Moldova (parag. 18), Mazepa v. Moldova (parag. 42) și Holomiov v. Moldova (parag. 137).

Din analiza conținutului cererii de recurs, reiese în mod cert că recurenții nu au criticat legalitatea deciziei contestate pe fond, dar numai procedura de distribuire aleatorie a cererii de apel și constituire completului de judecată. Totuși, aceștia nu au reușit să demonstreze încălcările pretinse și nu au adus argumente pertinente în această parte. Mai mult, conform procesului – verbal al ședinței de judecată din 25 mai 2017, recurenții Igor Mocan și Iuri Cvilencov au participat la examinarea cauzei și au reușit să-și prezinte poziția sa în fața instanței.

În baza celor prezentate, completul Colegiului constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența cererii de recurs și ilegalitatea deciziei contestate, impuse de art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, *inter alia*, *Helle v. Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag. 55; *Latourniere v. Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen v. Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 alin. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs, ca fiind „lipsit de șanse de succes” (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen v. Finlanda* (nr. 2), ibidem, parag. 24; *Beniamin Nersesyan*, ibidem, parag. 23 – 24; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, parag. 34 sau *Papaioannou v. Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45).

Mai mult, în lipsa unor observații plauzibile din partea recurenților, instanța observă că, *în principiu*, aceștia au formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie pe fond și a avut posibilitatea de a fi audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept relevante litigiului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Levages Prestations Services v. Franța*, 23 octombrie 1996, parag. 48; *A. Menarini Diagnostics S.R.L. v. Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, ibidem, parag. 34).

În sfârșit, în limitele impuse de art. 439 alin. (3) din Codul de procedură civilă, instanța conchide că recursul dedus judecății nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, adică nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, care ar cuprinde

încălțări esențiale sau aplicări eronate a normelor de drept material sau procedural din partea instanței judecătorești ierarhic inferioară.

Din aceste raționamente, completul Colegiului constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. Deci, conjunctură stabilită mai sus confirmă că există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit, iar, în viziunea instanței, însăși esența dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite *supra*, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în mod unanim că recursul declarat de Igor Mocan și Iuri Cvilencov nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinarea în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Igor Mocan și Iuri Cvilencov.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală